27

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA DE PASSIONE COLICA,

QUAM,

JESU CHRISTO, UNO ET VERO ARCHIATRO, DOCENTE ET DUCENTE,

EX DECRETO ET AUCTORITATE

NOBILISSIMÆ ET GRATIOSISSIMÆ

FACULTATIS MEDICÆ IN PERILLUSTRI AC FLORENTISSIMO GISSENSI ATHENÆO,

PRO LICENTIA

Summos in ARTE MEDICA Honores & immunitates DOCTORALES legitimè conſequendi,

Placido ac ſolenni DNN. Academiæ ANTISTITUM

Examini ſubmittit

JOANNES MATTHÆUS VALENTINI,

MOENO-FRANCOFURTANUS.

Ad Diem 27. Februarii in Auditorio ſolenni Horis conſuetis

GIESSÆ HASSORUM

Typis FRIDERICI KARGERI,

ANNO M. DC. LXVIII.

S. R. I.

LIBERÆ AC ILLUSTRIS

REIPUBLICÆ FRANCOFURTENSIS

SENATUI AUGUSTO,

MAGNIFICIS, PERSTRENUIS,
NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS,
ET PRUDENTISSIMIS
DOMINIS,

DNN. PRÆTORI,
COSS. SCABINIS, SYNDICIS
CÆTERISQUE SENATORII
ORDINIS PATRIBUS
PATRIÆ,

DOMINIS MEIS GRATIOSIS,

Diſputationem hanc gradualem eâ, quâ par eſt,
devotiſſimâ reverentiâ & ſubmiſſione

D. D. D.

JOANNES MATTHÆUS VALENTINI
Mœno-Francofurtanus.

Σ. Θ.

PRÆLOQUIUM.

QUid novi, hominem mori? ait magnus ille inter magnos Vir Seneca, *Conſol. ad Polyb. cap.* 30. cujus tota vita nihil aliud, quam ad mortem iter eſt, reſpiciens ſcilicet ad miſerias innumeras, quibus eandem à primis incunabulis, uſque ad ultimos vitæ dies involutam circumſeptamque obſervavit. Ecquæ enim pars ætatis, quæ dies, quæ hora labitur, quin homo adverſi aliquid ſuſtineat? Vitam à lachrymis auſpicamur, lacrymis maximam ætatis partem conſumimus, ultimamque vitæ ſcenam præficæ ludunt. *Priusquam unum eſt injectum telum, tum inſtat alterum,* Plaut. Pœn. 4. 2. 97. Hinc Megara apud Senecam *Herc. fur. Act.* 2.

Nulla lux unquam mihi
Secura fulſit. Finis alterius mali
Gradus eſt futuri.

adeò ut Auguſtinus *Solilog. cap.* 2. §. 3. miſeriam hominum conqueſtus, eandem variis mortis modis terminet: *Hunc*, inquit, *mors necat febribus, illum opprimit doloribus; hunc conſumit fames, illum ſitis extinguit: hunc ſuffocat aquis, illum interimit laqueo: illum perimit flammis: alium dentibus beſtiarum ferocium vorat.* Hoc ſi quis negare

auſit, radere nomen ſuum ex catalogo hominum tenta-
bit, ut hinc non opus ſit, multis verborum ambagibus
hominum miſerias explicare. Ecce frequens ad mortem
iter! Quibus ſi adjicias morbos, quibus corpus, dum vi-
vit, infeſtatur & variè afficitur, næ! ingentem miſeria-
rum cumulum adjeciſti! Hi autem etſi ſint ferè innume-
ri, & quotidie veteres novis augeantur, præ cæteris ta-
men uti frequentiſſimus, ita acerbiſſimus eſſe videtu-
DOLOR COLICUS, ſeu PASSIO COLICA, cor-
poris humani verè tormentum, ut quæ diſtendendo
pungendo, gravando, violenter alterando, rodendo
mordendo, & aliis modis, ubi ſedem fixit cruciando, at-
que ita excarnificando, terebræque inſtar quaſi perfo-
rando, ut Galenus *lib. 2. de loc. aff. c. 5.* loquitur, ut mors
vitâ tam amarâ, & cruciatu tam exquiſito longe melior
eſſe videatur. Hujus igitur graviſſimi morbi ſeu affectu-
naturam delineare, animus dum eſt, conatibus meis an-
nuat atque faveat precor, SACRO SANCTA TRI-
NITAS!

CAPUT I.

In Nominis rationem inquirit.

DEeô ante omnia nos jubet eſſe ſollicitos Galenus
dum 1. *M. M. cap. 5. in omnibus, de quibus quæritur*
ad rationem oportet aſſumi ipſum nomen, inquit. Eo enim
percepto in rei cognitionem melius veniemus, teſte
Scaligero *Exercit. 1. ſect. 1.*

In hoc ſpectanda veniunt tria præcipuè, 1. Ετυμολο-
γία, 2. Συνωνυμία, 3. Ὁμονυμία.

I. *Etymologiam* ſive vocis derivationem quod atti-
net

net, nomen ſuum ſortita eſt *à parte affectâ*, nimirum ab inteſtino *Colo*, quod inter craſſa inteſtina, juxta Anatomicorum ſententiam, eſt ſecundum: ſic dictum, quia κοῖλον *cavum* eſt, nempe κατ' ἐξοχὴν, quoniam inter inteſtina eſt cavum maximè & amplum. Vel à verbo κωλύω, *retardo*, quoniam fæces alvi in eo retardantur ob cellulas, quibus inteſtinum hoc eſt donatum. Vel etiam ἀπὸ τοῦ κολάζεσθαι, quod eſt *torqueri & angi*, ob tormina & diros cruciatus, quibus colon ſæpè divexatur.

II. *Synonymiam* quod ſpectat: Varia hic affectus apud Autores ſortitur nomina. Dicitur enim ὀδύνη κωλικὴ ἄλγημα κωλικὸν, κωλικὴ διάθεσις. Latinis *Colica*, *Colicus dolor*, *Colica affectio* ſive *paſſio*. Cornelius Celſus *lib.* 1. *cap.* 7. *& lib.* 4. *c.* 14. eam *plenioris inteſtini morbum & laxioris inteſtini dolorem* nuncupat. Germanis **die Colic/das Leibweh/oder das Grimmen/und reiſſen im Leib.**

III *Homonymia* geminam obfert ſignificationem: *Generalem* & *Specialem*. In *genere* quemvis imi ventris inſigniorem dolorem denotat: adeò ut etiam dolores ventriculi, uteri, renum & inteſtini ilei, qui iliaci aliâs vocantur, colici dici mereantur. Extat hæc ſignificatio apud Galen. *lib.* 6. *de loc. aff. c.* 2. ubi, mirari ſe ſcribit, quomodo non ſolùm Medici, ſed etiam plebeji & idiotæ vehementiſſimos quoſque dolores, in quacunque etiam parte evenerint, ad inteſtinum colon retulerint, eoſque colicos appellârint. In *ſpecie* verò pro eo ſumitur dolore, cujus cauſa proxima in ipſo inteſtino *colo* ſedem obtinet, de quo jam nobis ſermo erit.

CAPUT

CAPUT II.

Naturam & partem Affectam declarat.

COgnito jam nomine, proximum erit, ipſa morbi penetralia ut ingrediamur, & ante omnia primò definitionem brevi perſpicuitate in medium proferamus, ut ex eâ, quiſnam morbi ſtatus, quæ conditio, omnibus innoteſcat; nec eâ omiſſâ cimmeriis in tenebris palpemus.

Definimus itaque cum pleriſque hunc in modum: *Eſt triſtis inteſtini coli ſenſatio, orta à ſolutione continui.*

GENERIS locô ponimus *triſtem ſenſationem*, quæ alias ratio formalis doloris eſt, pertinetque ad *Symptoma* depravatæ actionis, ad idem ergò colicam paſſionem pertinere conſtat. Quando autem dictum affectum per triſtem ſenſationem definimus, non tàm ipſam ſenſibilis objecti apprehenſionem, quam potius illam moleſtiam, quæ ex ingrati objecti perceptione oritur, quamque ſequitur triſtitia, hic intellectam volumus. Interìm, cum hæc cum ſenſatione ſit conjuncta, facile Galeno *2. de loc. aff. c. 2.* ſubſcribere, & αἴσθησιν ἀνιαρὰν ſeu triſtem ſenſationem appellare poſſumus.

Ad *actionem* autem *depravatam* retulimus; Et licet non deſint qui dubitent, an dolor ad certam læſarum operationum ſpeciem referri poſſit, fruſtra tamen ſua & aliorum torquent ingenia, cum dolorem depravatarum actionum nomine complecti, & indigitare videatur per quàm cōmodum. Quamvis enim facultas hoſtē ſuum nō aliter excipiat, quam advenerit, fruſtrata tament ſit actio, quia non ſervatur proportio ad organum. Hinc

quia

quia in dolore duo conſideranda veniunt, *objecti*, qua tale, *perceptio*, & ejuſdem, quatenus ingratum *apprehenſio*, facilè pateſcit, maximè diſtinguendum eſſe inter ipſum objectum, quod percipitur, & inter id, quod ei adjungitur. Percipimus quidem objectum, ſed quatenus ingratum, certo argumento, dolorem eſſe actionem depravatam, & ratione objecti & ratione organi, quod ab inconvenienti objecto corrumpitur & depravatur.

SUBIECTUM hujus atrociſſimi & perforantis doloris poſuimus in definitione eſſe *inteſtinum colon*, id quod cuivis ex indito affectui *nomine*, ex doloris *ſitu*, ex læſa inteſtini *functione* certum eſſe liquet.

CAPUT III.

Cauſam immediatam ſeu proximam, & mediatas proximiores inveſtigat.

DE *cauſarum* accuratâ cognitione, ut jam ſolliciti ſimus, ordo tractandi exigit, iis enim ſublatis, de effectûs extirpatione nullatenus dubitandum.

Cauſam hujus mali proximam & immediatam eſſe *ſolutionem continui* dicimus; quotieſcunque enim in colo adeſt ſolutio continui, dolor ſuboritur, quô etiam præſente, & urgente, de continui ſolutione non eſt, ut dubitemus; quippe quæ immediata doloris cauſa eſſe conſuevit. Solvunt autem continuum quæcunque vel *diſtendendo*, vel *pungendo*; vel *gravando*, vel *violenter alterando* per calorem & frigus, vel *rodendo* vel *mordendo*, vel *arcendo* vel *inhibendo* excretionem eorum, quæ excerni deberent, in colon agere apta nata ſunt.

MEDIATÆ ſunt vel *proximiores*, vel *remotiores*.

Inter

Inter PROXIMIORES ſunt 1. FLATUS: qui colo incluſi, exitumque non habentes illud diſtendunt, & dolorem ob hanc continui ſolutionem, pariunt: & quidem eò intenſiorem, quò ſunt craſſiores & copioſiores: à debili calore, ex materiâ plerunque phlegmaticâ & aquoſâ geniti, vel cruditate procreati: aut ex cibis & potibus flatulentis ſuſcitati.

II. HUMORES & quidem 1. *Pituitoſi* & viſcoſi, qualis eſt Pituita vitrea à *Praxagora* ita appellata, quod colore & ſubſtantiâ fuſo vitro ſit ſimilis, quâ de inprimis vid. Ant. von der Linden/ *ſelect. Med. ſect. 6. §. 9.* Equidem plurimi hanc non tàm in cavitate inteſtinorum, quàm potius inter coli tunicas contineri perhibent, haud credibile cum Sennerto *lib. 3. part. 2. ſect. 2. cap. 2.* cenſentes, dolorem, à quo perforari quaſi inteſtina videntur, excitari tantum à pituita, intus cavitati inteſtinorum adhæreſcente, eaque refrigerante, ſi quidem cauſa illa non in tenuibus, ſed craſſis inteſtinis potiſſimum conſiſtit. Tenuium enim inteſtinorum tunicæ rarâ tenuique ſubſtantiâ conſtant, ut non diu ejuſmodi cauſas continere poſſint Hinc probabile eſſe, frigidos ejuſmodi & viſcidos humores, ac flatuoſum Spiritum in corpore craſſo denſoque genitum & egredi nequeuntem, dolorem excitare, vehementem quidem ob maximam partis, in qua continetur tenſionem, longum verò ſeu ſtabilem, quia difficulter evacuatur, ob corporis ambientis craſſitiem & denſitatem vid. Galen. *6. de loc. aff. c. 2.* Quicquid verò hujus ſit, non poſſumus non ſubſcribere experientiæ, quâ & Fernel. probat *l. 6. patholog. c. 9.* in ipſa quoque Coli inteſtini cavitate materiam pituitoſam & & viſcidam collectam, & fæcibus circumvolutam copioſè

ioſè rejectam fuiſſe. Vitrea pituita etiam violenter al-
erando illorum cauſa eſt. Frigidiſſima enim eſt, inquit
Galen. *lib. 2. de loc. aff. c. 5.* Addit inſuper ſibi ex illâ vehe-
mentiſſimum aliquando dolorem accidiſſe, adeò, ut
crederet ſe infimo in ventre terebrâ perforari. Dolorem
autem tam vehementem ſentit colon, quia eſt pars
membranoſa, membrana ſiquidem eſt ædæquatum ta-
ctus organum.

2. BILIS etiam malum producere & poteſt & fre-
quenter ſolet. Hoc autem nomine humores calidos te-
nues & acres intelligimus, hi enim à natura, veluti inuti-
les, ad inteſtinum colon protruſi, membranas & venas
ejus diſtendunt & lancinant, adeoq; tum doloris tùm alvi
ſuppreſſionis cauſa ſunt. Dum enim dicto modo fibras p.
n. afficiunt, illæ officium ſuum in protrudendis fæcibus
ritè peragere vel naturaliter ſe conſtringere nequeunt,
hinc accidit, ut quandoque glandes & clyſteres, inver-
ſo ſcilicet motu periſtaltico, per vomitum rejiciantur.

Materia hæc interdum cum acredine diſpoſitio-
nem ſcorbuticam, vel etiam malignitatem & contagium
conjunctum habere poteſt, uti meminit Ægineta *lib. 2.
cap. 18. & lib. 3. de re med. cap. 43.*

Succus quoque Pancreaticus ex mente *Sylvii* ac-
cuſare poſſe videtur, quatenus acidus nimis generatur,
ut ita alvum adſtrictiorem non ſolùm reddat, ſed &, præ-
primis cum pituitæ viſcidæ adjungitur, unà cum ipſa in
flatus mutatus, inteſtina diſtendendo & perterebrando
tormina in ventre excitat.

III. FÆCES quoque RETENTÆ dolori coli-
co non raro anſam præbent. Quodſi enim flatibus &
humoribus exitus non detur, colon eo magis diſtendi-

 tur,

tur, & dolore afficitur. Retinentur autem fæces, quando calore exiſtente debili, à materia vitioſa exſiccandi vim habente exſiccantur, indurantur; vel etiam quando naturali ſuo clyſtere (bilem ita vocare ſolent) deſtituuntur, atque ob hujus defectum, alvus ſegnior evadit. Idem & ab aliis corporibus duris, variis, & concretis oriri poteſt, dum ſcilicet vel viam occludendo, vel diſtendendo colon, dolorem pariunt. Lapides etiam varii generis figuræ & magnitudinis, ut in partibus aliis, ita & in inteſtinis generari poſſe Schenck. *lib. 3. obſ. pag.* 387. ex multorum Autorum ſcriptis probat.

IV. COLI INFLAMMATIO ad producendum malum hoc etiam apta eſt, quatenus ſanguis ibidem, ſeu ob copiam ſeu ob tenuitatem effuſus, vel ob dolorem gravem, qui præceſſit, attractus, aut ab alia læſione inteſtinorum eò concitatus, tunicas coli diſtendit, atque continuum ſolvendo dolorem parit.

V. VERMES: qui ſi fuerint numeroſi non ſolùm pungendo & mordendo, ſed etiam obſtruendo, & ſic impediendo, quo minus fæces ac flatus per alvum egredi queant, dolorem cauſantur. Confer. Hild. Fabrit. *cent. 1. obſ. 57. Foreſt. l. 21. obſ. 4.*

Chymici colicæ cauſam ſpiritibus Salium reſolutis vel coagulatis adſcribunt. Quercetanus *in conſil. de arthrid.* acutiſſimas & acerbiſſimas tincturas ſalium per omnia penetrantes accuſat: quo ipſo tamen à Galenicis non tam re, quam nomine & verbis diſſentire videntur.

CAPUT

CAPUT IV.

Cauſas mediatas remotiores ex rerum Naturalium, Non naturalium & Præter naturalium claſſe recenſet.

REmotiores cauſæ, quæ ad colicæ generationem facere queunt, juxta triplicem rerum naturalium, non naturalium & præternaturalium ordinem commode recenſentur. Et quidem

Ex RERUM NATURALIUM numero ſeſe offert Temperamentum totius frigidum & humidum, interdum cholericum, quorum unumquodque juxta humoris, quem progenerat, indolem, ad colicos dolores diſponit.

Anguſtia etiam inteſtini coli, naturaliſque ejuſdem debilitas, fæcibus & excrementis tum remorandis, tum non ritè ſegregandis anſam dare poſſunt.

Inter NON NATURALES agmen ducit AER, iſque 1. CALIDUS & SICCUS, qui calefaciendo, & humiditates eliciendo, atque abſorbendo, alvi excrementa indurat, & ad exitum inepta reddit. Excrementis retentis & quotidie auctis, inteſtina gravantur, flatus retinentur, colon diſtenditur, & colicus invehitur cruciatus. 2. FRIGIDUS, iſque intenſus, qualis tempore brumæ ac ſpirante Aquilone eſſe ſolet. Hic enim teſte Hipp. *aph.* 4. *&* 17. *ſect.* 3. alvum ſiccam duramque reddit. Quoties etiã internus obtunditur calor, ſicque læſâ coctione multorum excrementorum proventus colligitur, nõ levis hiſce cruciatibus anſa præbetur. 3. *Occulto inquinamento* pollutus *aër*, colicam epidemicam & rheu-

 maticam

maticam excitare ſolet, qualem notavit Ægineta *lib.* 3. *de re med. cap.* 43.

CIBI acres, mordaces, frigidi, duri, coctu difficiles, lenti item, craſſi viſcidi & glutinoſi, adſtrictorii, qui acerbi vel auſteri. Primi enim ſibi ſimiles humores proferunt: ipſi quoque vim mordendi & corrodendi habent, & ſicut reliqua inteſtina, ita & colon afficiunt: Reliqui verò obſtruunt, alvumque conſtipant: unde contenta manent, gravant, diſtendunt, flatus excitant, qui multoties colici cruciatus cauſæ ſunt. Huc pertinent etiam cibi flatulenti, vina cruda & acida, acetum ipſum, quod acre & mordax. Ex quibus flatulenti diſtendendo: reliqui pungendo rodendoq; dolores colicos inferunt.

POTUS. Cereviſia recens non probè defæcata, vinum hornum & muſtum, ex cujus nimio potu quendam colico dolore affectum fuiſſe memorat Hildan. *cent.* 2. *obſ.* 65.

Occurrit etiam IRA & EXCANDESCENTIA, quæ bilem maximè inflammat, eamque in non paucis ad inteſtina detrudit, & colicam invehit.

Tandem etiam OTIUM & VITA SEDENTARIA in cauſa eſt. Alvum enim ſiſtit, excrementa illius remoratur, facit quoque ut calor torpeſcat, minus concoquat: ex quo cruditas ſuccreſcit, quæ, quia cum flatibus eſt conjuncta, non mirum ſi colicum dolorem excitare ſoleat.

RES PRÆTERNATURAM occaſionem aliquando præbent.

Ex herniâ inveteratâ, in viro militari colicam ſæpius obortam obſervavit Lotich. *lib.* 4. *obſ. cap.* 6. *obſ.* 8.

Febris tertiana ſæpe ob imperfectam criſin ſymptomaticè

matice

maticè materiæ morbificæ partem ad tunicas protrudit, & colicam excitat, uti eleganter edocet Spigel.*lib. de feb. ſemitert. cap.*13. Lotich.*l.c. obſ.*2.

Inteſtinorum convolutio, & coalitus poſt ulcera uti exemplum refert Argenterius *lib.*2. *cap.*10. eundem effectum edere poſſunt.

CAPUT V.

Differentias proponit.

DIfferentias Colicæ ex iis, quæ in præcedentibus capitibus dicta ſunt, facillimè colligere poſſumus.

I. RATIONE SUBJECTI, ſentitur dolor colicus, vel in parte abdominis ſuperiore, vel inferiore, vel anteriore vel poſteriore: latere dextro vel ſiniſtro, vel in una parte vel in pluribus.

II. RATIONE SPECIEI DOLORIS, alius eſt *tenſivus*, alius *gravativus*, alius verò *punctorius*, de quo ſuperius ex Gal. 2. *de loc. aff. lib.*5. dictum eſt.

III. RATIONE VEHEMENTIÆ vel eſt *intenſus* admodum, vel *remiſſior*: ſcilicet pro qualitate & quantitate cauſæ, & numero adjunctorum Symptomatum.

IV. RATIONE MOTUS vel *vagabundus* eſt, locumque mutat, vel *firmus*, ſtabilis fixuſque uno in loco aliquandiù manet, præſertim in latere ſiniſtro propè lienem, ubi colon anguſtius redditur.

V. RATIONE CAUSARUM varius eſt & multiplex, quia cauſæ illius ſunt plurimæ ſuperius recenſitæ.

VI. RATIONE MODI GENERATIONIS eſt vel πρωτογενὴς, qui alium affectum non eſt ſecutus, vel

ὑστερογενὴς, qui ab alio affectu originem traxit. Ad hanc differentiam referri poteſt & illa, qua alius eſt ἰδιοπαθικὸς, alius συμπαθικὸς: quorum is propriè coli vitio genitus eſt: hic verò ab aliarum partium ægritudine productus.

CAPUT VI.

signa Diagnoſtica Pathognomica exhibet.

QUod Nauclerus eſt in fluctuum pelago, illud Medicus eſt in morborum Oceano. Quemadmodum enim ille ad ſcopulos, ſyrtes, ſcyllas & charybdes ſtudioſè evitandas, cynoſuram ſuam ſequi, amuſſim inſpicere, atque adeò totum iter, juxta indicem magneticam diligenter inſtituere neceſſe habet: ita hic ne in ſedulâ morborum dignotione fallatur, aut errorem committat pœnitendum, optima ſignorum cognitione inſtructus ſit oportet: *hanc enim qui habuerit, is ſolus*, juxta *Senis* noſtri effatum, *curationem ritè poteſt aggredi.*

SIGNA autem PATHOGNOMICA, quæ hoc in affectu adſunt, ſunt vel GENERALIA, qualia ſunt dolor circa coli regionem fixus, vel ſecundum ductum coli vagus & inſtabilis. Deinde VOMITUS, vel ſaltem ad hunc magna propenſio: quia ventriculus in conſenſum ab inteſtinis trahitur: idque ob vicinitatem & generis ſocietatem. ALVI CONSTIPATIO, propter obſtructionem à fæcibus ſiccis atque induratis, vermibus numeroſis, tumorem aliquem in inteſtinis vel extra eadem natum, qui cavitatem inteſtinorum comprimit atque coarctat. SITIS, non tàm propter febrilē calorē qui rarò adeſt, quàm potiùs propter materiam calidam, ſalſam, a-

crem

crem aut amaram. INQUIETUDO & CORPORIS HINC INDE FACTA JACTATIO, ita ut æger modò in ventrem, modò in dorſum, modò in alterutrum latus ſe contorqueat. Urgetur enim à dolore, nec uno in loco manere poteſt, quia credit, ſe hac ſitus mutatione levamen aliquod inventurum. VIGILIÆ quoque ſe comites adjungunt, quoniam adeò interdum dolor ægrotantem excruciat, ut ſomnum capere nequeat.

Vel SPECIALIA & PROPRIA, quæ ſpeciei cauſam detegunt, & quidem

Si Colica producta ſit à FLATIBUS, cognoſcitur, quod valdè ſit inſtabilis, audiantur ructus & murmuta, æger ructibus emiſſis allevietur, & inprimis quando cibi & potus flatulenti præceſsêre, ut ſunt uvæ, muſtum, cereviſia recens & fæculenta &c. hæc diagnoſis confirmatur.

Si à PITUITA, humoreque craſſo & inter tunicas hærente proveniat, aderit vomitus pituitoſus, dolor ſatis fixus, terebræ perforanti ſimilis, ob tunicarum violentiam eò loci, ubi pituita iſta hæret, diſtenſionem. Urina cruda & alba, victus item pituitam generans præceſſit.

Si à BILE, aderit oris amaror, dolor vellicans, pungitivus, ſitis, vigiliæ, vomitus & ſingultus nonnunquam, alvus adſtricta, urina ignea, rubicunda cum ardore proſiliens, læditur æger ab hac cauſa colicam patiens ab iis, quæ aliâs in colica à flatu & pituitâ prodeſſe ſolent, contra proſunt refrigerantia, ſæpe conjunguntur febres tertianæ continuæ, duplices, nothæ.

Si à SCORBUTICA colluvie malum proveniat, aderunt ſigna ſcorbutica, de quibus conſulatur Severin. Eugalenus *lib. de Scorbut. pag. 86. & ſeqq.* & alibi paſſim.

Si ſit ab EXCREMENTIS INDURATIS dolor aderit gravativus ut & tenſivus, præceſſit victus adſtringens,

gens, nimis ſiccus, exercitatio nimia, & ſimilia fæces indurantia ſymbolum contulerunt.

Si INFLAMMATIO in cauſa fuerit, tunc ardor percipitur intus: febris urget: dolor ſtabilis eſt, fixuſque uno in loco, iſque vehemens & pulſatorius, præſertim ſi inflammatio ſitblioſa, vomitu quandoque rejicitur bilis: ſitis urget inexplebilis: nauſeabundus ſtomachus, cibum reſpuit & averſatur, alvi excrementa ob calorem ita exſiccantur & indurantur, ut ægerrimè egeri queant.

Si à VERMIBUS oriatur malum, propria vermium indicia præceſsêre, ut noctu ſtridor dentium, morſus & vellicatio in inteſtinis, inſomnia turbulenta, pruritus narium, ſitis, nauſea, & aquoſi humoris ex ore profluvium, oris graveolentia, & alia adhuc quæ ex loco de vermibus peti poſſunt.

CAPUT VII.

Signa Diagnoſtica Diſtinctiva proponit.

CIrca *Diſtinctiva* ſigna ſedulò obſervandum, quomodo colici dolores differant ab *Iliacis*, *Nephriticis*, *Dyſentericis* & *Hyſtericis* cruciatibus, hi enim affectus Colicæ paſſioni maximè cognati ſunt.

Ab *Iliacis* diſcrepant 1. *ratione loci affecti*. Utriuſque enim affectus nomen indicat, diverſa plane eſſe eorum ſubjecta. 2. *Ratione accidentium*, minor eſt ſuppreſſio alvi in colica, quàm in Ileo, minor quoque ibi nauſea & vomitus ægrum affligunt, Cardiogmos quoque iliacos miſerrimè excruciat, non ita colico dolore laborantes, neque his, uti quidem iliacis anima fætet, quemadmodum hos non æquè, uti illos, injecta clyſmata & ſuppoſitoria

toria juvant, excrementa autem alvina in ileo ſuperas, in colicâ conſuetas petunt vias.

A *Nephriticis* diſſident 1. *Situ doloris*. Renum dolor magis ſentitur ad partes poſteriores, ad regionem lumbarem ac dorſum vergens, verſuſque inguina excurrens. *Colicus* contra, uti ſuprà latius, coli ductum inſequitur. 2. *Proprietate doloris*. Dolor in *colica*, ſive tenſivus ſive punctorius fuerit, intenſior, *Nephriticus* verò gravativus eſt & mitior, utrumque propter diverſam ſubjecti conſtitutionem. Colon enim præditum eſt ſenſu exquiſito, obtuſiore autem renes. 3. *Permanentia doloris*. Fixus & ſtabilis ſemper manet dolor *Nephriticus*, donec calculus ſecundum ureteris ductum in veſicam delabitur, errans autem & vagabundus ut plurimùm eſt *colicus*. 4. *Excretis*. In *Nephritide* venter vel levi clyſmate irritatus ſe ſe exonerat, molliora ſunt excrementa, urinæ vel ſupprimuntur vel minguntur primò claræ, tenues & aquoſæ, poſtmodum turbidæ, craſſæ, arenoſæ, interdum cruentæ: at in *colicâ* alvus non ita facile laxatur, nec excrementa mollia, nec urina omnimodè ſuppreſſa, aut tali modo reddita.

A *Dyſentericis* etiam differunt. Etſi enim quadantenus ſint perſimiles, in *Dyſenteria* tamen præter inteſtinorum dolorem, etiam adeſt exulceratio, cum cruentâ alvi dejectione, eſtque alvus in eô perpetua aperta, quorum nihil accidit in paſſione *colicâ*.

Ab *Hyſtericis* diſtant, ſequentibus notis 1. quod dolores *hyſterici* inguinibus & coxis communicentur, ac ſupra has non facilè aſcendant. 2. Quòd interdum à ſtrangulatu ab utero ſuperveniant, qui in colicis nõ apparent. 3. Quòd illi tùm ſolum excrucient, quando vel præceſſit partus, vel inſtant menſes, aut iidem ſupprimuntur.

CAPUT VIII.

Prædictionem Salutis & mortis longitudinis brevitatis, modumque ſolutionis ſeu eventus explicat.

SEquitur nunc Prognoſis, quæ futura proſpicit: h Ægroto ſpem, Medico autem fidem cùm affer cautè inſtituenda eſt. Igitur, quò minus à ſcopo aber mus, veſtigiis practicorum inhærebimus. Ex hor mente jam dicimus, de præſenti affectu, quod licet n ſemper funeſtum afferat exitum, eò tamen maximè n gnus dici mereatur, quoniam dolor omnes vires ac S ritus diſſolvit & diſſipat, & partes principes in conſ ſum trahit; ita ut Trallianus *lib.*10. *cap.* 1. rectè dixe quod interdum tam acerbus ſit, ut illi, quos exagitat, tius mori malint, quàm diutius cum eô conflictari.

Major ſpes affulget, ſi ſecundum umbilicum, c que finem dolor conſiſtat, quò Clyſterum vis magis p venire poteſt. Deinde ſi dolor ſit remiſſior, nec conſta neque uno in loco pertinaciter hæreat, ſed nonnunqu intermittat, excrementa non prorſus ſint ſuppreſſa: vamen æger etiam percipiat poſt vacuationem flatu & ſuperfluitatum aliarum in colo contentarum, item cauſa in cavitate coli hæſerit. Pejor eſt colica, majuſ vitæ periculum minatur, quando dolores ſunt acerb mi, uno loco fixi, perpetui & conſtantes, excreme planè detinentur, præterea urgent vigiliæ, ſequitur gultus, vomitus extremorum refrigeratio, ſudores fr di, ſyncope. Si cauſa admodum ſit contumax nec re diis cedat malum, in hydropem ſiccum terminare ſo teſte Hipp. *aph.*4. *ſ.* 4.

Co

Colica à pituita & humore craſſo intra coli tunicas concluſo, pertinax eſt, ob partis, in qua humor continetur craſſitiem & denſitatem, humorumque viſciditatem.

Dolor colicus ab humore bilioſo acri & ſcorbutico contumax eſt, & ſi diuturnus ſit, in Arthritidem, dorſi dolores & Paralyſin degenerare ſolet *autore* Ægineta *lib. 3. cap. 13. & 43.* Eugalen. *d. l. pag.* 114.

Quomodo autem hæc materiæ metaſtaſis fiat, multi quidem mirantur, ſed non recte rimantur. Caſp. Hoffm. *in conſil. medic. à Laurentio Scholzio* editis, *conſilio* 173. putat, non eandem materiam, quæ doloris cauſa fuit, ab inteſtino colo ad exteriores partes mitti. Et ut jam Paralyſin à colica inductam afferamus, è cerebro eam dependere affirmant. Verùm experientia teſtatur, in hâc Paralyſi ferè principium nervorum non lædi, caputque ab omni dolore, & alio affectu eſſe vacuum, quod certè accidere non poſſet, ſi materia ei, quæ tantos in inteſtinis dolores excitat, ſimilis in eo hæreret. Deinde Paralyſis hæc ab illa, quæ à cerebro excitatur, multùm differt. Paralyſis enim illa caret omni dolore, imò non rarò in ea etiam ſenſus perit, nec alios affectus ſecum conjunctos habet, niſi quod Apoplexiam plerumque ſequitur, in hâc vero paralyſi ſæpe dolor gravis cum impotentia movendi conjungitur, eademque in convulſiones interdum tranſire ſolet. Illa Paralyſis eſt diuturnus & curatu difficillimus affectus: hæc verò non adeò contumax eſt, ſed medicamentis facile cedit. In illa cerebrum, in hac neutiquam eſt affectum. His igitur præmiſſis concludimus materiam hanc neque à cerebro, neque mediante cerebro & nervis partibus paralyticis

 commu-

communicari, ſed illam ipſam materiam, quæ dolorem colicum excitavit ad articulos tranſmitti. Similem translationem notat *Cous in coacis prænot. aph.* 462. inquiens: *Dyſenteria intempeſtivè ſuppreſſa apoſtaſin facit in lateribus, viſceribus & coſtis.*

Si igitur humores, qui Dyſenteriam excitant, per metaſtaſin in aliis membris varios affectus excitant: cur non iidem etiam in articulos translati paralyſin excitare poſſent?

Ab inflammatione excitatus dolor colicus maximè periculoſus, quia in ileon tranſitionem minatur. Et quanquam, qui in ileo eſt, periculoſior ſit: tamen nec ille, qui in colo eſt, periculò caret; præſertim ſi inflammatio tanta ſit, ut veſicam in conſenſum trahat, & inde ſupprimatur urina, ſi verò illa in abſceſſum degeneret, plerumque lethalis eſt, teſte Guilelmo Fabricio *cent.2.obſ* 46.

CAPUT IX.

Methodum medendi detegit.

PErluſtrato nunc theorias theatro, ipſum nunc accedemus praxeos armarium, ut exinde tela, quibus præſens affectus debelletur, depromamus. Cum verò omnis methodica curatio, autore Galeno 2. *M.M.6, indicationibus* & *inſtrumentis*, hoc eſt, auxiliorum materiâ abſolvatur, utpote ſine quâ, *eodem* adſertore 3.*m.m.*1. *Medicus*, CITO, TUTO, & JUCUNDE curare nequit, proinde *Pergameni* monitum obſervantes, affectus hujus curationem ita inſtituemus, ut primò ponamus *indicationes*, poſtea quoque *auxilia* hiſce reſpondentia ſubjungamus.

Eſt

Eſt verò triplex indicatio; CURATORIA, quæ ipſum affectum cum continente cauſa reſpicit; PRÆSERVATORIA, quæ antecedentes cauſas & diverſæ diſpoſitionis apparatum ſpectat; VITALIS denique quæ omnes ad virium conſervationem operationes dirigit.

Quodſi jam affectûs noſtri naturam examinemus, deprehendemus, dolorem ſive triſtem ſenſationem utramque quod dicitur, paginam in illa abſolvere; & hæc niſi eſſet, nec Medicus unquam fortè accerſeretur. Pertinet verò dolor, ceu notum eſt ad Symptomata, quorum tamen in indicationibus recenſitis non videtur ulla haberi ratio; verùm enim verò, præterquam quod Symptomati mitigatio debetur, quæ curationi ſubalterna eſt, urgentiori ſanè illicô occurrendum, ſiquidem cauſæ rationem obtinet, & malum ſuâ præſentiâ vel producere vel augere poteſt.

Tota itaque curatio hiſce peragi poſſe videtur; Ut primò Symptomatibus, ſi valde urgeāt, anodynis occurratur. Secundò cauſæ, quæcunque ſint, convenienter removeantur. Tandem tertiò viribus legitimâ victus ratione proſpiciatur.

CAPUT X.

Anodyna proponit.

POſtquam de Indicationibus dictum eſt, nunc etiam de præſidiorum materiâ videbimus. Sequuturi autem ordinem, cujus modo mentionem fecimus, primò urgentioris Symptomatis mitigationem cogitabimus: cùm non rarò tam acerbus ſit dolor, ut omnem ad ſe curationem trahat. Proderunt hic Clyſteres ex lacte parati,

lac enim univerſale anodynum eſt, & pro re natâ, ol. lil. alb. viol. & ſimilia addi poſſunt E. g.

℞. Rad. alth.
lil. alb. ana ℥ß
Flor. violar.
verbaſc.
chamom. an. p. j.
Herb. chamill.
veronic.
alth. an. Mß
Sem. lin. ʒj
fænic. ʒiij
Coquantur in ſ. q. lactis
Colatur. ℞. ℥x.
in quibus diſſolv. ol. viol.
lil. alb. an. ʒiij.
Chamom.
aneth. an. ʒvj.
Vitell. ov. N. j.
M. F. Clyſter.

Vel etiam omiſſis iſtiusmodi herbis ſolùm lac uſurpari poteſt; ſed Clyſteres purgantes, tanquam ſuſpectos & dolorem exacerbantes, hic rejicimus. Quibus parum conferentibus ad narcotica quoque, ſed prudenter confugiendum eſt: ubi Extr. Croc. philon. Rom. requies Nicolai & ſimilia ab Autoribus commendantur. Omnibus tamen palmam præripit laudanum opiatum ritè præparatum, quod cum conſervis & Electuariis commode exhibetur. Interim alia quoque prius tentare licebit, ut vinum malvat. ol. amygd. d. & ſimilia E. g.

℞. Vini

℞. Vini malvatici ℥iij
ol. amygd. d. ℥j.
ſperma. ceti ℈j.
M. F. Hauſtus
Sig. Tränckłein auff 1. mahl.

Addi poteſt aq. camomill. melilot. item pulv. aurant. pulv. teſticul. equin. quem tanquam præſentiſſimum remedium ad colicam, idque in ſemetipſo, expertum commendat *Rodericus à Fonſeca tom. 2. conſil. 82.*

Si arriſerit bolus

℞. Conſerv. roſ. ℥j.
Magiſt. perl gr. v.
laudan. opiat. gr. j.
M. F. l. a. Bolus
Sig. Schmertzen ſtillender Zucker auff 1. mahl.

Externè quoque proderunt ſacc. ex ſem. mil. cum avena inſartagine bene calefact. ſacculi ex herb. camomill. abrot. flor. camomill. ſambuc. melilot. ſem. lini & aliis in lacte cocti. Abdomen quoque inungi poteſt ol. camomill. anet. & aliis.

Obſervandum tamen in narcoticis, ne viribus fractis & morti vicinis exhibeantur, alias enim viaticum ſunt ad mortem, & pro ναρκώσει νέκρωσιν afferre ſolent.

CAPUT XI.

Cauſarum ablationem docet.

CUm dolor colicus à variis ortum ducat cauſis, & modo humores, iique diverſi, modo etiam flatus in inteſtinis triſtem ſenſationem cauſentur, ad illatum quoque ablationem diverſis utendum remediis.

Cum

Cum autem flatus plerunque colicæ paſſionis autores ſint, illorum inprimis ratio habenda erit, ubi flatus diſcutientia ſeu carminativa tàm *interna*, quàm *externa* in uſum vocanda ſunt.

Quoad *interna* præſtant Elæoſacchara, aquæ & ſyrupi carminativi, ex quibus variæ mixturæ confici poſſunt, e,g.

℞. Aqv. flor. chamomill.
melilot.
carminat. Dorncreillllii an ℥j.
cinam. ʒij. vel iij.
Syr. calam. aromat. ℥ß
De alth. Fernel. ℥ij
Spir. nitr. ℈j.
M.S. Mixtur davon bißweilen ein Löffel voll.

Item;

℞. Sacchari ʒjß
ol. fœniculi
ſuccini
macis
carvi an. gt. vj.
cinam. gt. iij. vel v.
F. l. a. Elæoſaccharum.
Sig. 3. Meſſer-Spitzen voll auff 1. mahl detur in vino calido.

Externè præter clyſteres ex vino malvatico paratos, proderunt quoq; qui ex carminativis conſtant, e.g.

℞. Rad. polypod.
helen. an. ℥iij.
Herb. malv.
origan.
calament.

hyſſop.

hyſſop.an. Mß
Summit.anet.
cent.min.an. P. j.
Bacc.laur. ℨjß
Sem.aniſi
carvi
cumini an. ℨß
Coqv.in ſ q.aqv. ſ.
Colatur. ℞. ℥x
diſſolv. in illis Elect. diaphænic.
de bacc.laur. an ℥ß
ol.anethi
chamom. an. ℨiij
M.F. Enema.

Item inunctiones ex ol. camomill. anet. deſtillat. anet. carvi &c. item Emplaſtrum de cruſta panis, de baccis lauri, idque generis alia. Laudem hic quoque merentur ſacculi ex flatibus diſcutientibus in vino coct.

Poſtea quoque blandè purgantia uſurpari poſſunt, ut folia ſenæ infuſa in decocto aliquo carminativo, quales formulæ apud *Riverium*, *Platerum* alioſque paſſim occurrunt.

Quodſi verò humores ſint viſcidi lenti & craſſi, præmiſſâ quoque convenienti præparatione, expurgari debent, *pituitam* evacuantibus, quorum formulæ videantur apud Practicos.

Si bilioſi fuerint humores, præmiſſis clyſteribus emollientibus refrigerantibus & bilis acrimoniam obtùndentibus, evacuandi ſunt. Exempli loco ſit ſequens Clyſter:

℞. Rad. alth.
acetoſ.
liquirit.an.ʒij.
Herb. malv.
viol.an.Mß
Flor. nymph.
chamomill.
viol.an.Pij.
Sem.4. frig.maj.an. ʒß
Prun. dulc. nro.vij.
Coqv.in ſ.q.aq.ſ.
Colatur. ℞. ℥x.
in quibus diſſolv. Elect. diaprun.
caſſ. pro clyſteribus an.℥ß vel ʒvj.
ol. chamomill.
viol. an. ʒij
M. F. Clyſter.

Deinde ut bilioſus humor evacuetur, ſequens po-
tiuncula propinari poteſt:

℞. Paſſul.min.℥ß
Flor. cordial. an. P. j.
inciſa coqv. in ſ.q. ſeri lactis caprini
in colat. ferventiſſimâ infunde
Rhab.electi ʒij.
cinam. acutiſſimi ℈ß
ſtent in infuſione per noctem, manè ebulliant
leniter in colat, diſſolv.
pulp.tamarind. ℥ß
Tartari vitriolati gr. v
M.Sig. Laxir Tränklein auff 1.mahl.

Scorbutica colica requirit antiſcorbutica, ſine qu
b

bus fruſtra alia adhibentur: horum catalogus videatur apud *Macaſium* & alios.

Si à fæcibus exiccatis atque induratis oborta fuerit colica, clyſteribus emollientibus & medicamentis alvum laxantibus utendum eſt: Prodeſt hic pulp. paſſ. min. & major. item Electuar. de Tamarind. cum fol. ſen. In clyſteribus commodè uſurpari poteſt, unguentum clyſmaticum &c. Nec exiguam in hoc caſu utilitatem afferet, inunctio abdominis cum oleis emollientibus v. g. ol. amygd d. lil. albor. item butyro non ſalito &c.

Humores bilioſi ubi *inflammationem* quoque excitaverint, ea tunc obſervanda, quæ in aliis inflammationibus uſu veniunt, habito ſemper partis affectæ reſpectu, ſed plura de his addere inſtituti noſtri ratio non permittit.

Reſtat explicanda curatio colicæ, tum quæ à *vermibus* fit, tum quæ à *calculo*. In priori exhibebimus medicamenta vermes necantia; ſic tamen ut ſemper addantur eoſdem educentia. Multum valet hiera picra Galeni, inprimis ſi ei incorporentur alia, ut cornu cervi, corallina, ſcordium, ſantonicum & ſic in bolum redigatur.

Per inferiora infundatur Clyſter, quo viæ lubricæ reddantur, vermesque ſi ferè in globulum coierint (id, quod experientiâ obſervatum eſt) tantò rectius & minori cum dolore ejiciantur. Huic tamen bene ſtimulantia addenda, cum ut plurimùm vis excretrix debilis eſſe ſoleat.

Quoad *calculum* omnis curatio in eo vertitur, ut inteſtina lubricitentur.

Sunt & præter hæc & remediorum quædam, quæ ſpecificâ & occultâ qualitate, colicam propellere creduntur, inter quæ laudatur à *Galeno* ſtercus lupinum, in

quô oſſa continentur, ſi hujus arefacti & in pulverẽ redacti ℥ij. cũ vino crebrò bibendæ offerantur ægroto. *Rhaſes* & *Avicenna* C. C. in potu exhibent. Alii dant talos ſuillos, inteſtina gallinæ. Celebratur & lorum ſive cingulum ex corio cervi factum, cui ſtercus lupinum eſt inſutum, ſi ileis & ventri circumligetur. Sic ſuccus expreſſionis ſtercoris equi non caſtrati avenâ nutriti, ſic decoctum convolvuli ſegetum, ſic galarita avis uſta, aut elixa cum jure galli: ſic lumbrici terreſtres exſiccati: ſic corallia trita, jecur caprinum aduſtum, paſtinaca ſylveſtris cocta & comeſta, & quæ ſunt ejuſmodi alia, ab Autoribus commendantur.

CAPUT XI.

Diæteticum aperiendo fontem Diſſertationi finem imponit.

TAndem ad Diætæ ordinationem compellimur, cujus neceſſitatem, *Galenus* indicans, *fruſtra*, inquit, *illis optima medicamenta præſcribuntur, qui Diætam ſervare nolunt, aut non poſſunt.*

Neceſſarium autem eſſe Medico hanc doctrinam Hipp. *6. Epidem. 7.* docuit, admonens: Victus rationes quantum fieri poteſt, eſſe cognoſcendas, cum eas non noſſe multarum calamitatum cauſa ſit. Hinc iterum Galenus *com. in lib. de vict. rat.* ſe ſolâ ratione victus morbos curaſſe ſcribit.

Agmen in fonte Diætetico ducit

I. AER: illi qui ad flatulentam & pituitoſam colicam ſunt propenſi, eligant aërem lucidum, ad calidum & ſiccum vergentẽ, & corpus tegumentis bene muniant. Si ab inflãmatione, & bile eligatur aër frigidus, etſi naturâ

haber

haberi non poſſit, beneficio aquæ frigidæ vel roſarum frigidarum herbarum atque florum in conclavi repoſitione, æſtatis tempore emendari poteſt.

II. CIBUS & POTUS: *In flatulentâ colicâ* cibus præſcribatur parcus, ſimplex εὔπεπτος ac εὔχυμος, qualis caponum & pullorum, elixus potius, quàm aſſus, & cum pingui juſculo, & incoquendo thymum, fæniculum, hyſſopum, ſaturejam, inter cætera flatus diſcutientia aniſum commendatur, quod tum ventriculum & inteſtina roborat, tum flatus egregiè diſcutit. *Potus* ſit οἶνος οἰνώδης, tenuium partium, non rubrum, quod adſtringit: *In biliosâ* victus ſit tenuis & refrigerans ut ptiſana. Vinum ſit album, clarum, ὀλιγοφόρον. *Si à vermibus* piſces & lacticinia vitentur, ut & legumina, potui ea quæ vermibus contraria ſunt admiſceri poſſunt. *Si ab inflammatione*, victus ſit refrigerans, à vino planè abſtineat æger, & julepi cui ſyrupi refrigerantes ut granatorum & alii ſunt admixti, proſunt. Si à ſcorbuto, ſalſa, ex fumo indurata, præ reliquis, fugiantur.

III. SOMNUS & VIGILIÆ, quæ ſi moderatæ ſint, ſanitatem tuentur, ſi verò modum exceſſerint, malum inquit Hipp. 2. *aph.* 3. ideoque ut in his mediocritas ſervetur, ſtudendum.

IV. MOTUS & QUIES variant, in inflammatione quies, in obſtructione motus convenit.

V. EXCRETA quæ inprimis hîc expediunt, diligenter promoveantur.

VI. Omnia ANIMI PATHEMATA immoderata, quantum fieri poteſt, evitentur & fugiantur, inprimis ira, quæ miris modis bilioſos acresque humores commovet.

 Et

Et hæc ſunt, quæ de Colicæ naturâ & curâ, non eâ, quâ debuimus ἀκριβείᾳ, ſed, ut potuimus, pro ingenii tenuitate, proponere lubuit.

Tibi verò, æterne DEUS, qui hactenus ſtudiis noſtris benedixiſti, gratias ex intimis cordis penetralibus pro tuâ in hoc opere aſſiſtentiâ agimus maximas. Cõcede clementiſſimè, ut ſtudia noſtra in Tui inprimis Nominis Sanctiſſimi gloriam, ingemiſcentis ægroti ſalutem, noſtrumque denique vergant emolumentum!

COROLLARIA.

Num omnis colica tranſeat in Pareſin N.

An dentur morbi incurabiles. D.

An omnis febris initium habeat in corde A.

An impari pilularum numero aliquid tribuendum. N.

An Oculiſtæ uti vocantur & Lithotomi ſint perfectè Medici N.

An rectè faciant Medici, quando in formulis quantitatem doſeos excipientis per q. ſ. denotant. A.

Q. D. B. V.

VALENTINE tuam *Dolor* medelam
Poſcit COLICUS, & valentiorem
Urgens Symptoma mitigationem!
Sed quorſum properas? dolor remiſit,
Ægrotansque valet. Quid ergò reſtat?
Cauſſas tollere, ne dolor recurrat,
Nos jubent methodi Indicationes.
Radices igitur, malique cauſſas,
Affectamque prius dolore partem
Omnem nôſſe decet, dein mederi.
Aſcende in cathedram (vocaris, ecce!)
Et Doctoribus eruditionem
Nunc oſtende tuam, tuum valorem.
Hìc jam verba valent, juvat loquela:
Te ſi præſtiteris virum, favebit,
Et plauſu excipiet chorus Lycęi,
Nec non æger & hic & ille doctam
Anhelabit opem. Proinde cauſſas
Nunc ediſſere, mox, favente Cœlo,
Admovere ſimul manum *licebit.*
Noſter intereà tuis Apollo
Io! FELICITER! apprecatur auſis.

boni ominis g.
συσσίτῳ ſuo f.
LAURENT. Strauß D.

Olicus affectus quid ſit, quantoque dolori
Sit nobis, vellem non didiciſſe nimis.
Ergo Valentini, *qui doctè pharmaca contra*
Praſcribit, dignus, quem veneremur erit.
Gratulor affectus curam, Medica artis honores
Gratulor eximios! annuat ipſe Deus!

S c
Clariſſimo Dn Candidato. feſtino calamo
lub. mq; applaudit
M. Antonius Itterus.

In

IN ſtudio quantos Medico progreſſus, AMICE,
Feceris, hoc omnes pagina docta docet.
Præmia nunc dantur ſudore, parata labore,
Augeat ex alto JOVA, quod opto, precor.

Hiſce Nobiliſſimo Dno Candidato Fautori, Commenſali & Amico Suo per aliquot annos in duabus Academiis ingenuo & probato gradum Doctoralem capeſſenti applaudere voluit, debuit

JACOBUS HERMANNI
Tonningâ Holſatus.

Væ TIBI *pro ſtudiis confertur adorea* HONORIS
Sit rata! ſit felix, NUMINE *dante, precor!*

Amicæ adgratulationis ergò mittebat
Haffniâ Giſſam

H. Sartorius L.L. Stud.

VIrtuti debetur honos, & certa labori
præmia; ſic Phœbus, Pierideſque volunt.
Grator pro virtute Tibi nunc præmia Phœbus
ponunt, idona tuo proque labore Deæ.
Grator ritè probans, ut quæ Tibi præmia donant,
pergant innumeris, condecorare modis.

benevolæ gratulat. ergo f. Jenæ
Franciſcus Peters Medic. Stud.

SIcut qui feſſo precioſas corpore gemmas
Invenit, inventas vendit, & ille ſuas,
Haud aliter duro cui docta ſcientia rerum,
Rerum multarum, parta labore fuit,
Ingenii merces exponit, & inde brabea,
Quæ ſtudii aſſidui præmia, ritè capit.
Hinc igitur meritò Te nunc ſcandiſſe Cathedram
Gratulor, & ſummum, quem capis inde gradum.

FRATRI FRATER
Joannes Valentin. U. J.
Licentiatus.

F I N I S.